

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanma Düzeyleri Üzerine Bir İnceleme

Mehmet İzci* - Cihan Çuçi* - Hacı İsmail Kapan* - Zeynep Atay*

Öz

Bu çalışmanın amacı okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeylerini çeşitli değişkenler (Cinsiyet, mesleki kıdem, görev yapılan okul türü, eğitim durumu, Bilişim Teknolojileri (BT) ile ilgili hizmet içi eğitim alma) açısından belirlemektir. Araştırma tarama modelinde tasarlanan betimsel bir araştırmadır. Araştırmanın çalışma grubunu, kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemiyle belirlenen 94 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin toplanmasında Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği kullanılmıştır. Verilerin analizinde SPSS 22 paket programı kullanılmıştır. Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği puanlarının görev yapılan okul türü ve mesleki kıdem değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için Kruskal Wallis-H Testi; cinsiyet, öğrenim durumu ve BT ile ilgili hizmet içi alıp almadığı değişkenlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek için t-Testi kullanılmıştır. Araştırmada okul yöneticilerinin medya, teknoloji kullanımı ve tutumları ölçeğinin alt boyutlarından; akıllı telefon kullanma, sosyal ağ kullanma, internette araştırma yapma, e-posta kullanma, çevrimiçi arkadaşlık ve sosyal ağ arkadaşlığı arasında olumlu yönde çok güçlü bir ilişki olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Okul yöneticisi, Teknoloji, Eğitim teknolojisi, Teknoloji liderliği, Medya

A Study on School Administrators' Media and Technology Usage Levels

Abstract

The aim of this study is to determine the media and technology usage levels of school administrators in terms of various variables. The research is a descriptive research designed in the survey model. The study group of the research consists of 94 school administrators determined by easily accessible case sampling method. Media and Technology Use and Attitudes Scale was used to collect research data. SPSS 22 package program was used to analyze the data. Kruskal Wallis-H Test to determine whether Media and Technology Use and Attitudes Scale scores differ according to the type of school and professional seniority variables; t-Test was used to determine whether there were any differences according to the variables of gender, education level and whether or not they received information Technologies-related in-service. In the research, sub-dimensions of the school administrators' media, technology use and attitudes scale; it has been determined that there is a very strong positive relationship between using smartphones, using social networks, researching on the internet, using e-mail, online friendship and social network friendship.

KeyWords: School administrator, Technology, Educational technology, Technology leadership, Media

Türü: Araştırma makalesi	Gönderim Tarihi: 30.10.2023	Kabul Tarihi: 25.02.2024
---------------------------------	------------------------------------	---------------------------------

Atf: İzci, M., Çuçi, C., Kapan, H. İ., & Atay, Z. (2024). Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeyleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Eğitime Özgün Bakış Dergisi*, 2(1), 1-18, doi: 10.5281/zenodo.10519534

* Müdür Yardımcısı, Ergani Bilim ve Sanat Merkezi, mehmet_izci@hotmail.com, ORCID: 0009-0000-8764-878X, Türkiye

* Okul Müdürü, Ergani Kömürtaş İlkokulu, cuci_cihacuci@hotmail.com, ORCID: 0009-0006-2354-2306, Türkiye

* Okul Müdürü, Ergani Şehit Öğretmen Aynur Sarı İlkokulu, i23kapan@hotmail.com, ORCID: 0009-0003-2735-0692, Türkiye

* Öğretmen, Ergani Kömürtaş İlkokulu, zeynep213522@gmail.com, ORCID: 0009-0002-2708-0648, Türkiye

Mehmet İzci-Cihan Çuçi-Hacı İsmail Kapan-Zeynep Atay

Giriş

Eğitim kavramının insanın var oluş tarihi kadar eski bir geçmişi olduğu söylenebilir. İnsanların yaşamlarını sürdürdükleri toplumun normlarını, inançlarını, yaşam tarzlarını ve felsefesini edinmesinde etkili olan bütün sosyal süreçleri genel anlamda eğitim olarak tanımlamak olanaklıdır. Eğitim, kişinin bedensel, zihinsel, duygusal ve toplumsal becerilerinin ve davranışlarının doğru biçimde veya arzu edilen yönde geliştirilmesi, kişiye yeni beceriler, davranışlar, bilgiler kazandırılması amacıyla yapılan çalışmaların tamamıdır (Akyüz, 2018).

Teknoloji; insansal bir amacı gerçekleştiren bir araç, uygulamalar ve bileşenler topluluğu olduğu gibi bir kültürün elinde bulunan aletler ve mühendislik uygulamalarının da toplamıdır. Kısaca teknoloji olguların amaçlarımız doğrultusunda programlandırılması olayıdır (Yengin, 2015). Teknoloji, bilimsel bulguların, yenilikçi düşünceleri esas alan süreçlerde işlenerek, ürüne dönüştürülmesinin ve kullanılmasının analiz edilmesini kapsayan bir süreç olarak tanımlanabilir (MEB, 2013). Teknoloji insanoğlunun tabiata üstün gelmek amacıyla bilimi kullanarak tasarladığı bir disiplin olarak da tanımlanabilir (Alpar, Batdal & Avcı, 2007). İnsan hayatını kolaylaştırma özelliği, teknolojinin birey ve toplum tarafından pozitif bir kavram olarak kabul edilmesini sağlamaktadır.

Teknoloji, üretim ilişkilerinin bir bileşeni olduğu kadar aynı zamanda toplumsal ve siyasal ilişkilerin de bir bileşenidir. Bu açıdan teknoloji, toplumsal değişimin bir nedeni olduğu gibi bu değişimin sonucudur da. Teknoloji toplumların şekillenmesinde ve iktidarın kullanılmasında, siyasal mücadelenin içeriğinin ve örgütlenmesinin belirlenmesinde önemli bir etkidir (Foucault, 2020). Bu açıdan teknolojinin salt bir teknik faaliyet olmayıp iktisadi, felsefi, hukuksal, sosyolojik ve pedagojik boyutları olan çok yönlü bir birikim olduğu söylenebilir (Ellul, 2003). Teknoloji, insanın doğaya bakış açısını ve hayatını devam ettirebilmek amacıyla başvurduğu üretim sürecini açıklayarak, toplumsal ilişkilerin meydana gelme şeklini, bu ilişkilere dair kavramları ve düşünce formlarını meydana çıkarır (Marx, 2011).

Eğitim teknolojisi, eğitim bilimlerinin eğitim öğretim ortamlarında gerçekleştirilen uygulamalı faaliyetlerle sağlanan bilgiler bütünü olarak tanımlanabilir. Eğitim teknolojisinin, öğrenme öğretme ilke ve prensiplerinin uygulanabilmesi için oluşturulmuş yöntem ve teknikler olduğu söylenebilir. Eğitim teknolojisi, eğitim öğretim sürecini geliştirmek amacıyla ortaya konan bütün sistem, teknik ve yardımları kapsar. Eğitim uygulamalarında hem öğretene hem de öğrenene önemli kolaylıklar ve yararlar sağlaması eğitim teknolojinin okullarda başat öge olmasını sağlamaktadır (Alpar, Batdal & Avcı, 2007).

Yönetim kavramı, örgütsel amaçları gerçekleştirmek için yöneticinin insan kaynağını ve diğer maddi kaynakları eşgüdümleyerek işe koşmasını ifade eden bir kavramdır (Taş & Minaz, 2021). Bu durumda yönetimin temel işlevlerinden birinin örgütün amaçlarını gerçekleştirmek için eldeki insan ve madde kaynaklarının katkılarını eşgüdümlemek olduğu söylenebilir (Bayrak, 2019). Eğitim örgütlerinin insan yoğunluklu örgütler olmaları, bu örgütlerin yönetim anlayışlarını ve tarzlarını da değiştirmektedir (Ağaoğlu, 2008). Önceden belirlenmiş hedeflere ulaşmak amacıyla kaynakların örgütlendiği ve gelecekteki faaliyetlerin saptanması amacıyla varılan sonuçların değerlendirildiği süreçte yönetim denilebilir. Eğitim yönetimi, yönetim biliminin eğitime uygulanması olarak nitelendirilebilen disiplinler arası bir alandır (Bayrak, 2019). Eğitim yönetimi, insan yoğunluklu ve etki alanı yetki alanından geniş olan eğitim

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanma Düzeyleri

örgütlerinin idaresi ile alakalı bir alandır. Eğitim yönetimi; sosyoloji, siyaset, iktisat, işletme gibi birçok farklı disiplinden etkilenen ve bunları etkileyen bir bilim alanıdır (Bakioğlu, 2016).

Gerek bireysel ve gerekse toplumsal getirileri yüksek olan eğitim olayının bütüncül bir yaklaşımla ele alınması ve bireysel gereksinimlerle örgütsel beklentileri dengelemesi gerekir. Bu dengenin odağında eğitim yöneticisinin olduğunu ifade etmek doğru olacaktır. Bu sebeple eğitim yöneticileri eğitimsel uygulamalarını ve yönetimsel davranışlarını örgütsel amaçları gerçekleştirici yönde şekillendirirken bireysel beklentileri de karşılayacak şekilde organize etmek zorundadırlar (Bakioğlu, 2016). Eğitim yönetimi; fiziki koşul, donanım, materyal ve insan kaynağı gibi eğitim sürecinde yer alan öğelerin tamamının etkili bir şekilde eşgüdümlemesi olarak tanımlanabilir (Turan, 2002). Yönetici, örgütü belirlenmiş olan hedefe vardırmak amacıyla var olan kaynakları uyumlu, aktif ve üretime dönük bir biçimde kullanabilecek, karar verme ve alınan kararları pratiğe dökme süreçlerini yönetebilen birey olarak tanımlanmaktadır (Paşaoğlu, 2013).

Bilgi teknolojilerinin okullarda yaygın olarak kullanılması, dersliklerin dijital ortamlara dönüşmesi, teknolojinin eğitimdeki payının giderek artması, eğitim paydaşlarının teknolojiye ilişkin yeni roller edinmeleri, okul müdürlerini teknolojik yenilikleri ve gelişmeleri izlemeye zorlamıştır denebilir. Bu gelişmeler, aynı zamanda okul müdürlerinin teknolojik gelişmeleri yönettikleri okullarına uyarlamayabilmeleri konusunda bazı yeterliliklere sahip olmaları gereksinimi de ortaya çıkarmıştır (Turan, 2002). Teknoloji liderinin, eğitim ortamlarında teknoloji uyumu temin edebilecek bir okul kültürü ve iklimi oluşturulabilmesi için gereksinim duyulan bilgi ve yeteneğe sahip olması ve teknolojiyi aktif olarak kullanabilecek becerilerle donanmış olması gerekmektedir (Gürsel, 2020).

Teknolojik gelişmeler, eğitime evrensel ve küresel bakış, eğitim siyasasındaki değişimler ve yenilikler, eğitim yatırımları hem bireylerin hem de kurumların okullardan beklentilerini artırmıştır. Bu durum, okullar arası rekabetin meydana gelmesine, yeni eğitim stratejilerinin ortaya çıkmasına ve okul müdürlerinden beklenen görev ve rollerin artarak farklılaşmasına neden olmuştur. Beklentilerin artması ve amaca hizmet edici öğrenme öğretme ortamları oluşturulmasının gerekliliği okul yöneticilerinin teknoloji kullanımı ve üretimi hususlarında liderlik rollerini ön plana çıkarmıştır (Hacıfazlıoğlu, Karadeniz & Dalgıç, 2010). Çünkü günümüzde okul müdürlerinin yöneticilik yeteneklerinin ve görevlerinin gereklerini yapma yeterliliklerinin yanında okullarını gelişen ve çeşitlenen teknolojiye ne oranda uygun hale getirebildikleri sorgulanmaktadır (Gürsel & Yıldız, 2020).

Teknoloji konusunda beklenen düzeyde bilgi ve yeteneği bulunan ve bu konuda kendisini geliştirme çabasında olan bir yöneticinin, çağımızın gereksinim duyduğu bütün eğitim teknolojilerini aktif kullanabileceği söylenebilir. Okul yöneticisinin iyi bir teknoloji kullanıcısı olması, okulunda yeni teknolojilerin aktif ve etkili bir şekilde kullanılabilmesi için uygun ortamlar yaratmasını sağlar (Ulukaya, Yıldırım & Özeke, 2017). İyi bir teknoloji kullanıcısı olmayan bir okul yöneticisinin okuldaki iş ve işlemleri amaca uygun şekilde yönetebilmesinin olanaksız olduğu söylenebilir. Çünkü sosyal medya başta olmak üzere, bütün teknolojik uygulamalar ve araçlar öğretmen, veli ve öğrenciler tarafından yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

Sosyal medya; kullanıcı olan insanların birbirleriyle bilgi, belge, görüş, düşünce ve hobilerini paylaşarak interaktif bir iletişim ve etkileşim içinde olmalarına olanak sağlayan bir alandır. İnternet vasıtasıyla sanal bir iletişim ortamı temin eden sosyal medya, son zamanlarda bir iletişim ağı olmanın ötesinde günlük yaşamın olmazsa olmazı haline gelmiştir. Sosyal

medyanın iletişim imkânları çok kısa bir süre içerisinde çok fazla insana ulaşım ve etkileşim olanağı vermektedir (Çalışkan & Mencik, 2015). Okul yöneticilerine düşen görev ve sorumluluk; eğitim paydalarının neredeyse tamamınca yoğun bir biçimde kullanılan sosyal medya araçlarının eğitim amaçlı kullanılmasını sağlamaktır. Bu nedenle, okul yöneticilerinin sosyal medya ağları ve teknoloji kullanımı hususlarındaki yeterliklerini artırmaları günümüzde bir zorunluluk halini almıştır.

Teknolojinin eğitim öğretim faaliyetlerinde yer almasının 20. yüzyılın başlarında radyo ve televizyon gibi iletişim araçlarının yaygınlaşmasıyla başladığı söylenebilir. Kişisel bilgisayarların yaygınlaşması ve bilgi teknolojilerinde ciddi yükselişlerin meydana gelmesi eğitimde teknoloji kullanma olanağını ve oranını artırmıştır (Günbayı & Cantürk, 2011). Türkiye’de bilgisayara ilişkin derslerin okullarda okutulmak üzere öğretim programlarına alınması 2000’li yılların başına denk gelmektedir. 2010 yılında ise Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi (FATİH) projesinin uygulamaya konmasıyla bütün okullarda teknoloji altyapısı yaygınlaştırılmıştır (Aktaş, 2016).

Teknoloji eğitimin ve dolayısıyla eğitim kurumlarının vazgeçilmez bir parçasına dönüşürken, yaşanan teknoloji yoğun sürecin bütün insanlar tarafından kabul görmesi ve eğitim yöneticilerinin de bu sürece uyum sağlama gereksinimi duymaları dikkate değer bir gelişmedir. Devletler tarafından teknolojiye büyük yatırımlar yapılmış ve her fırsatta teknoloji kullanımı teşvik edilmiştir. Dünyadaki bu gelişmelere kayıtsız kalması beklenmeyen Türkiye’de de çeşitli projelerle eğitim kurumlarında ileri teknolojik araçların kullanılmasına olanak sağlanmıştır. Ancak bir eğitim kurumuna teknoloji sağlamak kadar o teknolojiyi aktif kullanacak bireylerin bulunması da önemlidir. Okul yöneticilerinin okuldaki kilit rolleri, yöneticilerin teknolojiye ilişkin görüş, düşünce ve yaklaşımlarını önemli hale getirmektedir. Okul yöneticileri eğitim öğretim süreçlerinin birçok alanında liderlik rolü üstlendikleri gibi, teknoloji alanında da okulun teknoloji lideri olmak durumundadırlar. Bundan dolayı, okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeylerinin belirlenmesi, eğitime yapılan büyük bütçeli yatırımlarının etki oranları ve istikrarlı olup olmayacakları hususlarında fikir verecektir.

Teknoloji alanında meydana gelen baş döndürücü hız ve internetin kapsayıcılığı, akıllı/mobil cihazların, giyilebilir teknolojilerin, yapay zekâ ve sanal gerçekliğin hayatımızı bütün boyutlarıyla sarmasını sağlamıştır (Brett, 2019). Yaşanan bu gelişmeler nedeniyle gerek özel sektörde gerekse de kamu kurumlarında teknoloji okuryazarlığı, medya okuryazarlığı, robotik kodlama ve yapay zekâ gibi konularda çok sayıda çalışmalar yapılmaktadır. Buna bağlı olarak eğitim kurumlarında, bütün dünyada meydana gelen değişim ve dönüşümü anlamlandırıp içselleştirmenin, gelişen teknoloji ile ilgili olarak farkındalık yaratabilmenin, geleceği şekillendirmek adına öğrenciler üzerinde etkilerinin büyük olduğu söylenebilir. Bu durumda okul yöneticilerinin teknolojiye ilişkin yeterliklerinin ve teknolojiyi kullanma düzeylerinin belirlenerek geliştirilmesinin, sağlıklı ve ileriye dönük başarılı bir eğitim-öğretim eylemi için yararlı olacağı söylenebilir.

Okulun amaçlarına ulaşabilmesi için okulda iyi bir iletişim, etkileşim ve eşgüdüm gereklidir. Bu durumda, söz konusu özellikleri taşıyan teknolojik araç-gereçlerin ve teknolojik ortamların, eğitim ve öğretim eylemlerinde etkin bir biçimde kullanılabilmesinin, okul yöneticilerinin bu alanlardaki yeterliklerine bağlı olduğu ifade edilebilir (Taş & Kıroğlu, 2018). Bu nedenle, okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeylerini ortaya koyarak,

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanma Düzeyleri

eğitimcilere ve eğitime ilişkin karar vericilere önemli bakış açıları kazandırması bakımından bu araştırmanın önemli olduğu düşünülmektedir.

Öğretmenlerin teknoloji yoğun öğretim stratejilerine ve yöntemlerine vakıf olmaları, hem teknolojiyi derslerinde aktif olarak kullanmaları hem öğrencilerine ufuk çizmeleri hem de öğrencilerinin teknolojiyi istedik yönde kullanabilmelerinin sağlanması bakımından önemlidir. Öğretmenlerin teknolojiyi benimseyerek etkili kullanmalarında, teknoloji konusunda diğer paydaşlarla iş birliği yapmalarında, teknoloji temelli bir okul kültürü ve ilimi oluşturmalarında kendilerine yol gösterecek, yardımcı olacak ve destek sağlayacak olan okul yöneticilerinin rolü yadsınamaz. Ancak okul yöneticilerinin, teknolojiyi içselleştirme, aktif kullanma ve üretme gibi konularda öğretmenlerden talepte bulunabilmeleri için öncelikle kendilerinin teknolojinin aktif birer kullanıcısı olmaları gerekir. Bu özelliklere sahip yöneticilerin öğretmenlere rol model olma ve yol gösterme sorumluluklarını yerine getirebilecekleri söylenebilir.

Okulların fiziki ve teknik yeterlilikleri oldukça önemli olmakla birlikte, okulların teknoloji uyumu sürecinde yöneticilerin bir teknoloji liderliği geliştirmeleri de aynı oranda önemlidir. Çünkü eğitime yapılan teknoloji kaynaklı büyük yatırımların beklenen sonuçları verebilmesinde okul yöneticilerinin kilit rol oynadıkları bilinmektedir (Banoğlu, 2011). Türkiye’de eğitime yapılan teknoloji temelli büyük bütçeli yatırımlar ve Türkiye’nin öğrenci potansiyeli dikkate alındığında, okul yöneticilerinin teknolojiye ilişkin algı ve kullanma düzeylerinin bilinmesinin önemini ortaya koymaktadır. Bu araştırma sonucunda ortaya konan verilerin, yapılan analiz ve yorumların, ulaşılan sonuçların, okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeylerine ilişkin çalışma yapacak araştırmacılara katkı sağlayacağı söylenebilir. Ayrıca bu araştırma sonuçlarının ve geliştirilen önerilerin, ileride okul yöneticileri için düzenlenecek hizmet içi eğitim çalışmalarının planlanmasına ve içerik belirlenmesine katkı sağlayabileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın amacı, okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeylerini belirlemektir. Bu amaçla aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

1. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeyleri nasıldır?
2. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeyleri ile
 - a. Okul türü arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - b. Mesleki kıdem arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - c. Cinsiyet arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - d. Eğitim durumu arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
 - e. Bilişim Teknolojileri (BT) ile ilgili hizmet içi eğitim alma arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeylerini belirlemeyi amaçlayan bu çalışma tarama modelinde tasarlanan betimsel bir araştırmadır. Tarama modelinde araştırmaya konu olan olay, kişi veya nesne kendi şartlarında ve olduğu gibi tanımlanmaya çalışılır ve onları herhangi bir biçimde değiştirme, etkileme çabası gösterilmez (Karasar, 2023).

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, kamu okullarında görev yapan ve kolay ulaşılabilir durum örneklemesi yöntemiyle belirlenen 94 okul yöneticisi oluşturmaktadır. Kolay ulaşılabilir örneklem yöntemi, mevcut olan, ulaşılması hızlı ve kolay olan ögelere dayanan bir örneklem seçme yöntemidir (Baltacı, 2018). Çalışma grubunun demografik özellikleri Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1. Çalışma Grubunun Demografik Özellikleri

Demografik Özellikler		N	%
Cinsiyet	Erkek	56	59,57
	Kadın	38	40,43
Eğitim Durumu	Lisans	60	63,83
	Lisansüstü	34	36,17
Mesleki Kıdem	1-5 Yıl arası	32	34,04
	6-10 Yıl arası	42	44,68
	11 Yıl ve üstü	20	21,28
BT ile İlgili Hizmet İçi Eğitim Alma	Aldı	39	41,49
	Almadı	55	58,51
Görev Yapılan Okul Türü	İlköğretim	57	60,64
	Genel Lise	16	17,02
	Meslek Lisesi	13	13,83
	Diğer	8	8,51

Tablo 1’e göre çalışma grubunun büyük çoğunluğunun erkek olduğu, lisans düzeyinde eğitime sahip olanların çoğunlukta olduğu, katılımcıların büyük çoğunluğun 6-10 yıl arasında kıdeme sahip oldukları; çalışma grubundan bilişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitim alanların sayısının daha az olduğu ve katılımcıların çoğunluğunun ilköğretim okulunda görev yaptıkları anlaşılmaktadır.

Verilerin Toplanması

Bu araştırmada, okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeylerini belirlemek amacıyla, Özgür (2016) tarafından geliştirilen *Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği* kullanılmıştır. Ölçek 60 maddeden ve 15 alt boyuttan oluşmaktadır. Ölçeğin 1-40 arası soruları 10’lu, 41-44 arası soruları 9’lu, 45-60 arası soruları 5’li Likert tipinde hazırlanmıştır. Ölçeğin alt boyutlarına ilişkin Cronbach Alfa katsayıları .89 ile .71 arasında değerler almakta ve ölçeğin alt faktörlerine ilişkin iki yarı test korelasyonları ise .71 ile .85 arasında değerler almaktadır. Ulaşılan bulgular söz konusu ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir. Bu ölçeğin kullanılabilmesi için ölçeği geliştirmiş olan bilim insanlarından gerekli izinler alınmıştır. Bu araştırmanın etik açıdan uygun olduğu, 21.06.2023 tarihli ve 2023/24 nolu

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanma Düzeyleri

kararla onaylanmıştır. Araştırmaya katılmada gönüllük esas alınmış olup bu amaçla katılımcılara Gönüllü Onam Formu imzalatılmıştır. Ölçek katılımcılara yüz yüze uygulanmış ve ölçeğin yanıtlanma süresi 15 dakika olarak belirlenmiştir.

Verilerin Analizi

Ölçekten elde edilen verilerin analizinde SPSS 22 istatistik paket programı kullanılmıştır. Verilerin analizine başlanmasından önce, kullanılacak istatistiki teknikleri belirlemek amacıyla veri gruplarının normallik (parametrik veya non-parametrik) dağılımları basıklık ve çarpıklık değerleri hesaplanarak incelenmiştir. Cinsiyet, eğitim düzeyi ve hizmet içi eğitim alma değişkenlerine göre ölçek puanlarının normal dağılım gösterdikleri, görev yapılan okul türü ve mesleki kıdem değişkenlerine ise ölçek puanlarının normal dağılım göstermedikleri tespit edilmiştir. Bu sonuçlara göre, analizler için hem parametrik hem de non-parametrik testler kullanılmıştır. Medya ve Teknoloji Kullanımı ve Tutumları Ölçeği puanlarının görev yapılan okul türü ve mesleki kıdem değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini tespit etmek için non-parametrik Kruskal Wallis-H Testi; cinsiyet, öğrenim düzeyi ve BT ile ilgili hizmet içi alıp almadığı değişkenlerine göre anlamlı bir farklılık olup oluşmadığını tespit etmek için ise parametrik t-Testi kullanılmıştır.

Bulgular

1. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeylerine ilişkin bulgular.

Yöneticilerin medya ve teknoloji kullanma puanlarına ilişkin betimsel istatistikler Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2. Yöneticilerin Medya ve Teknoloji Kullanma Puanlarına İlişkin Betimsel İstatistikler

Boyut	$\bar{X}$	ss
Akıllı telefon kullanma	6,34	1,55
Genel sosyal ağ kullanma	4,98	2,43
İnternette araştırma yapma	5,69	2,34
E-Posta kullanma	5,81	2,08
Medya paylaşımı	3,12	2,60
Kısa mesaj (SMS) kullanma	5,94	2,15
Video oyunu oynama	2,98	2,49
Telefon görüşmesi yapma	7,65	1,97
Televizyon izleme	3,61	2,01
Çevrimiçi arkadaşlık	1,63	1,17
Sosyal ağ arkadaşlığı	4,12	2,13

Tablo 2’ye göre; okul yöneticilerinin en çok telefon konuşması yaptıkları ($\bar{X}$ Telefon görüşmesi yapma=7,65±1,97), bunu akıllı telefon ($\bar{X}$ Akıllı telefon kullanma=6,34±1,55) ve kısa mesaj kullanımının ($\bar{X}$ Kısa mesaj (SMS) kullanma=5,94±2,15) takip ettiği görülmektedir. Okul yöneticilerinin en az kullandıkları ilk üç teknolojinin ise sırasıyla, video oyunu oynama ($\bar{X}$ Video oyunu oynama=2,98±2,49), medya paylaşımı yapma ($\bar{X}$ Medya paylaşımı=3,12±2,60) ve televizyon izleme ($\bar{X}$ Televizyon izleme=3,61±2,01) olduğu görülmektedir.

Okul yöneticilerinin teknoloji kullanım düzeylerine bakıldığında ise; çok düşük düzeyde çevrimiçi arkadaşlık ($\bar{X}$ Çevrimiçi arkadaşlık=1,63±1,17) için teknolojiyi kullandıkları, sosyal ağ arkadaşlığının ($\bar{X}$ Sosyal ağ arkadaşlığı=4,12±2,13) ise orta düzeylerde olduğu görülmektedir.

Mehmet İzci-Cihan Çuçi-Hacı İsmail Kapan-Zeynep Atay

2. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeyleri ile okul türü, mesleki kıdem, cinsiyet, eğitim durumu ve bilişim teknolojileriyle ilgili hizmet içi eğitim alma değişkenleri arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular.

Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeyleri ile okul türü, mesleki kıdem, cinsiyet, eğitim durumu ve bilişim teknolojileri ile ilgili hizmet içi eğitim alma değişkenleri arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular Tablo 3, Tablo 4, Tablo 5, Tablo 6 ve Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 3. Yöneticilerin Medya ve Teknoloji Kullanma Puanlarının Okul Türüne Göre Karşılaştırılması

Boyut	Okul kademesi	Betimsel		Kruskal-Wallis H			M-W
		n	Sıra Ort.	χ^2	sd	p	
Akıllı telefon kullanma	İlköğretim (1)	57	58,92	3,42	3	0,308	-
	Genel Lise (2)	16	47,95				
	Meslek Lisesi (3)	13	65,46				
	Diğer (4)	8	45,83				
Genel sosyal ağ kullanma	İlköğretim (1)	57	60,93	3,73	3	0,261	-
	Genel Lise (2)	16	47,85				
	Meslek Lisesi (3)	13	54,58				
	Diğer (4)	8	45,03				
İnternette araştırma yapma	İlköğretim (1)	57	57,87	1,62	3	0,622	-
	Genel Lise (2)	16	65,55				
	Meslek Lisesi (3)	13	54,96				
	Diğer (4)	8	48,60				
E-Posta kullanma	İlköğretim (1)	57	58,77	3,02	3	0,372	-
	Genel Lise (2)	16	40,50				
	Meslek Lisesi (3)	13	61,92				
	Diğer (4)	8	54,67				
Medya paylaşımı	İlköğretim (1)	57	56,41	1,35	3	0,685	-
	Genel Lise (2)	16	48,80				
	Meslek Lisesi (3)	13	65,19				
	Diğer (4)	8	58,40				
Kısa mesaj (SMS) kullanma	İlköğretim (1)	57	80,56	9,23	3	0,025*	1 > 2, 3, 4
	Genel Lise (2)	16	38,30				
	Meslek Lisesi (3)	13	43,96				
	Diğer (4)	8	45,13				
Video oyunu oynama	İlköğretim (1)	57	60,15	2,34	3	0,467	-
	Genel Lise (2)	16	55,50				
	Meslek Lisesi (3)	13	48,88				
	Diğer (4)	8	48,87				
Telefon görüşmesi yapma	İlköğretim (1)	57	59,75	2,62	3	0,427	-
	Genel Lise (2)	16	56,05				
	Meslek Lisesi (3)	13	55,58				
	Diğer (4)	8	44,73				
Televizyon izleme	İlköğretim (1)	57	55,55	2,18	3	0,546	-
	Genel Lise (2)	16	64,50				
	Meslek Lisesi (3)	13	66,23				
	Diğer (4)	8	51,47				
Çevrimiçi arkadaşlık	İlköğretim (1)	57	56,95	0,96	3	0,712	-
	Genel Lise (2)	16	54,10				
	Meslek Lisesi (3)	13	52,19				
	Diğer (4)	8	63,37				
Sosyal ağ arkadaşlığı	İlköğretim (1)	57	61,38	5,68	3	0,115	-
	Genel Lise (2)	16	37,90				
	Meslek Lisesi (3)	13	46,81				
	Diğer (4)	8	56,10				

*p<.05

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanma Düzeyleri

Tablo 3'e göre okul yöneticilerinin, medya ve teknoloji kullanma düzeyleri ile görev yaptıkları okul türü arasında sadece Kısa mesaj (SMS) kullanma boyutu açısından anlamlı farklılık olduğu görülmektedir ($X^2_{(3)}=9,23$; $p=0,025$). Post-hoc Mann-Whitney U testine göre; ilköğretimde görev yapan okul yöneticilerinin (Sıra Ortalaması ilköğretim=80,56) Kısa mesaj (SMS) kullanma düzeyleri, diğer okullarda görev yapan yöneticilerden (Sıra Ortalaması Genel Lise=38,30; Sıra Ortalaması Meslek Lisesi=43,96; Sıra Ortalaması diğer=48,87) daha yüksektir.

Tablo 4. Yöneticilerin Medya ve Teknoloji Kullanma Puanlarının Mesleki Kıdeme Göre Karşılaştırılması

Boyut	Mesleki kıdem	Betimsel		Kruskal-Wallis H			M-W
		n	Sıra Ort.	χ^2	sd	p	
Akıllı telefon kullanma	1-5 yıl (1)	32	57,58	9,56	3	0,005**	1, 2 > 3
	6-10 yıl (2)	42	54,65				
	11 ≥ yıl (3)	20	34,01				
Genel sosyal ağ kullanma	1-5 yıl (1)	32	62,35	7,00	3	0,017*	1 > 3
	6-10 yıl (2)	42	48,62				
	11 ≥ yıl (3)	20	36,16				
İnternette araştırma yapma	1-5 yıl (1)	32	55,40	9,45	3	0,007**	1, 2 > 3
	6-10 yıl (2)	42	54,98				
	11 ≥ yıl (3)	20	36,66				
E-Posta kullanma	1-5 yıl (1)	32	48,08	0,06	3	0,953	-
	6-10 yıl (2)	42	46,51				
	11 ≥ yıl (3)	20	46,27				
Medya paylaşımı	1-5 yıl (1)	32	56,27	7,45	3	0,012*	1, 2 > 3
	6-10 yıl (2)	42	58,03				
	11 ≥ yıl (3)	20	38,43				
Kısa mesaj (SMS) kullanma	1-5 yıl (1)	32	45,54	0,19	3	0,867	-
	6-10 yıl (2)	42	48,94				
	11 ≥ yıl (3)	20	45,68				
Video oyunu oynama	1-5 yıl (1)	32	43,84	1,46	3	0,480	-
	6-10 yıl (2)	42	51,37				
	11 ≥ yıl (3)	20	43,88				
Telefon görüşmesi yapma	1-5 yıl (1)	32	46,03	0,74	3	0,687	-
	6-10 yıl (2)	42	51,84				
	11 ≥ yıl (3)	20	43,34				
Televizyon izleme	1-5 yıl (1)	32	43,34	0,92	3	0,630	-
	6-10 yıl (2)	42	50,16				
	11 ≥ yıl (3)	20	46,77				
Çevrimiçi arkadaşlık	1-5 yıl (1)	32	41,49	2,88	3	0,236	-
	6-10 yıl (2)	42	52,84				
	11 ≥ yıl (3)	20	44,73				
Sosyal ağ arkadaşlığı	1-5 yıl (1)	32	65,52	9,12	3	0,011*	1 > 3
	6-10 yıl (2)	42	44,78				
	11 ≥ yıl (3)	20	30,20				

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 4'e göre, mesleki kıdem, Akıllı telefon kullanma, Genel sosyal ağ kullanma, İnternette araştırma yapma, Medya paylaşımı ve Sosyal ağ arkadaşlığı boyutları bakımından anlamlı farklılıklara sebep olmaktadır. Buna göre; Yöneticilerin, mesleki kıdeme göre Akıllı telefon kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmaktadır ($X^2_{(2)}=9,56$; $p=0,005$). Post-hoc Mann-Whitney U testine göre; 1-5 ve 6-10 yıl kıdemi olan okul yöneticilerinin (Sıra

Mehmet İzci-Cihan Çuçi-Hacı İsmail Kapan-Zeynep Atay

Ortalaması $_{1-5 \text{ yıl}}=57,58$; Sıra Ortalaması $_{6-10 \text{ yıl}}=54,65$) Akıllı telefon kullanma düzeyleri, 11 yıl ve üstü kıdeme sahip olan yöneticilerden (Sıra Ortalaması $_{11 \geq \text{ yıl}}=34,01$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, mesleki kıdeme göre Genel sosyal ağ kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($X^2_{(2)}=7,00$; $p=0,017$). Post-hoc Mann-Whitney U testine göre; 1-5 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin (Sıra Ortalaması $_{1-5 \text{ yıl}}=62,35$) Genel sosyal ağ kullanma düzeyleri, 11 yıl ve üstü kıdeme sahip olan yöneticilerden (Sıra Ortalaması $_{11 \geq \text{ yıl}}=36,16$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, mesleki kıdeme göre internette araştırma yapma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($X^2_{(2)}=9,45$; $p=0,007$). Post-hoc Mann-Whitney U testine göre; 1-5 ve 6-10 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin (Sıra Ortalaması $_{1-5 \text{ yıl}}=55,40$; Sıra Ortalaması $_{6-10 \text{ yıl}}=54,98$) internette araştırma yapma düzeyleri, 11 yıl ve üstü kıdeme sahip olan yöneticilerden (Sıra Ortalaması $_{11 \geq \text{ yıl}}=36,66$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, mesleki kıdeme göre medya paylaşımı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($X^2_{(2)}=7,45$; $p=0,012$). Post-hoc Mann-Whitney U testine göre; 1-5 ve 6-10 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin (Sıra Ortalaması $_{1-5 \text{ yıl}}=56,27$; Sıra Ortalaması $_{6-10 \text{ yıl}}=58,03$) medya paylaşımı düzeyleri, 11 yıl ve üstü kıdeme sahip olan yöneticilerden (Sıra Ortalaması $_{11 \geq \text{ yıl}}=38,43$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, mesleki kıdeme göre sosyal ağ arkadaşlığı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir ($X^2_{(2)}=9,12$; $p=0,011$). Post-hoc Mann-Whitney U testine göre; 1-5 yıl kıdeme sahip olan okul yöneticilerinin (Sıra Ortalaması $_{1-5 \text{ yıl}}=65,52$) sosyal ağ arkadaşlığı düzeyleri, 11 yıl ve üstü kıdeme sahip olan yöneticilerden (Sıra Ortalaması $_{11 \geq \text{ yıl}}=30,20$) daha yüksektir.

Tablo 5. Yöneticilerin Medya ve Teknoloji Kullanma Puanlarının Cinsiyete Göre Karşılaştırılması

Boyut	Cinsiyet	Betimsel İst.			t-test		
		<i>n</i>	$\bar{X}$	<i>ss</i>	<i>t</i>	<i>sd</i>	<i>P</i>
Akıllı telefon kullanma	Erkek	56	6,11	1,71	2,24	3	0,014*
	Kadın	38	6,82	1,80			
Genel sosyal ağ kullanma	Erkek	56	4,17	2,12	2,27	3	0,011*
	Kadın	38	5,02	2,47			
İnternette araştırma yapma	Erkek	56	5,18	2,50	2,60	3	0,006**
	Kadın	38	6,22	2,62			
E-Posta kullanma	Erkek	56	5,41	2,14	2,35	3	0,09*
	Kadın	38	6,40	1,97			
Medya paylaşımı	Erkek	56	2,34	2,44	3,10	3	0,000***
	Kadın	38	3,69	2,61			
Kısa mesaj (SMS) kullanma	Erkek	56	5,85	2,02	0,61	3	0,476
	Kadın	38	6,13	2,10			
Video oyunu oynama	Erkek	56	2,83	2,80	2,15	3	0,034*
	Kadın	38	1,70	2,63			
Telefon görüşmesi yapma	Erkek	56	6,79	1,78	2,28	3	0,011*
	Kadın	38	7,61	1,87			

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanma Düzeyleri

Televizyon izleme	Erkek	56	3,84	2,10	0,84	3	0,350
	Kadın	38	3,45	2,13			
Çevrimiçi arkadaşlık	Erkek	56	1,50	1,67	2,85	3	0,003**
	Kadın	38	1,31	0,80			
Sosyal ağ arkadaşlığı	Erkek	56	3,75	2,53	2,26	3	0,024*
	Kadın	38	4,42	2,25			

* $p < .05$, ** $p < .01$, *** $p < .001$

Tablo 5'e göre; cinsiyet, Akıllı telefon kullanma, Genel sosyal ağ kullanma, İnternette araştırma yapma, E-Posta kullanma, Video oyunu oynama, Telefon görüşmesi yapma, Çevrimiçi arkadaşlık ve Sosyal ağ arkadaşlığı alt boyutları bakımından anlamlı farka sebep olmaktadır. Buna göre; yöneticilerin, cinsiyetlerine bağlı olarak akıllı telefon kullanma düzeyleri arasında, kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,24$; $p=0,014$]. Kadın yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=6,82$) akıllı telefon kullanma düzeyleri, erkeklerden ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=6,11$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, cinsiyetlerine bağlı olarak genel sosyal ağ kullanma düzeyleri arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,27$; $p=0,011$]. Kadın yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=5,02$) genel sosyal ağ kullanma düzeyleri, erkeklerden ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=4,17$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, cinsiyetlerine bağlı olarak internette araştırma yapma düzeyleri arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,60$; $p=0,006$]. Kadın yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=6,22$) internette araştırma yapma düzeyleri, erkeklerden ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=5,18$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, cinsiyetlerine bağlı olarak E-Posta kullanma düzeyleri arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,35$; $p=0,09$]. Kadın yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=6,40$) E-Posta kullanma düzeyleri, erkeklerden ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=5,41$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, cinsiyetlerine bağlı olarak *medya paylaşımı* düzeyleri arasında kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=3,10$; $p<.000$]. Kadın yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=3,69$) medya paylaşımı düzeyleri, erkeklerden ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=2,34$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, cinsiyetlerine bağlı olarak video oyunu oynama düzeyleri arasında erkekler lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,15$; $p=0,034$]. Erkek yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=2,83$) *video oyunu oynama* düzeyleri, kadınlardan ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=1,70$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, cinsiyetlerine bağlı olarak telefon görüşmesi yapma düzeyleri arasında, kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,28$; $p=0,011$]. Kadın yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=7,61$) telefon görüşmesi yapma düzeyleri, erkeklerden ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=6,79$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, cinsiyetlerine bağlı olarak çevrimiçi arkadaşlık düzeyleri arasında, kadınlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,85$; $p=0,003$]. Kadın yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Kadın}}=1,31$) çevrimiçi arkadaşlık düzeyleri, erkeklerden ($\bar{X}_{\text{Erkek}}=1,50$) daha yüksektir.

Mehmet İzci-Cihan Çuçi-Hacı İsmail Kapan-Zeynep Atay

Tablo 6. Yöneticilerin Medya ve Teknoloji Kullanma Puanlarının Eğitim Düzeyine Göre Karşılaştırılması

Boyut	Eğitim düzeyi	Betimsel İst.			t-test		
		n	$\bar{X}$	ss	t	sd	P
Akıllı telefon kullanma	Lisans	60	6,04	1,78	2,17	3	0,037*
	Lisansüstü	34	6,82	1,71			
Genel sosyal ağ kullanma	Lisans	60	4,50	2,10	0,54	3	0,581
	Lisansüstü	34	4,73	2,40			
İnternette araştırma yapma	Lisans	60	5,80	2,46	0,83	3	0,404
	Lisansüstü	34	5,40	2,67			
E-Posta kullanma	Lisans	60	5,42	2,15	2,10	3	0,036*
	Lisansüstü	34	6,23	1,98			
Medya paylaşımı	Lisans	60	2,37	2,19	2,43	3	0,007**
	Lisansüstü	34	3,64	2,74			
Kısa mesaj (SMS) kullanma	Lisans	60	5,37	1,97	2,47	3	0,007**
	Lisansüstü	34	6,64	2,12			
Video oyunu oynama	Lisans	60	2,22	2,42	0,76	3	0,443
	Lisansüstü	34	2,62	3,11			
Telefon görüşmesi yapma	Lisans	60	7,06	1,85	0,50	3	0,610
	Lisansüstü	34	7,24	1,82			
Televizyon izleme	Lisans	60	3,47	1,84	1,15	3	0,247
	Lisansüstü	34	3,93	2,35			
Çevrimiçi arkadaşlık	Lisans	60	1,59	0,87	2,71	3	0,002**
	Lisansüstü	34	1,98	1,85			
Sosyal ağ arkadaşlığı	Lisans	60	5,21	2,35	0,03	3	0,966
	Lisansüstü	34	5,19	2,53			

* $p < .05$, ** $p < .01$

Tablo 6'ya göre eğitim düzeyi, Akıllı telefon kullanma, E-Posta kullanma, Medya paylaşımı, Kısa mesaj (SMS) kullanma, Çevrimiçi arkadaşlık ve Teknolojiye yönelik olumlu tutum alt boyutları açısından anlamlı bir fark oluşmasına neden olmaktadır. Buna göre;

Yöneticilerin, eğitim düzeylerine bağlı olarak akıllı telefon kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,17$; $p=0,037$]. Lisansüstü mezunu yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Lisansüstü}}=6,82$) akıllı telefon kullanma düzeyleri, lisans mezunu yöneticilerden ($\bar{X}_{\text{Lisans}}=6,04$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, eğitim düzeylerine bağlı olarak e-posta kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,10$; $p=0,036$]. Yüksek lisans veya doktora mezunu yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Lisansüstü}}=6,23$) E-Posta kullanma düzeyleri, lisans mezunu yöneticilerden ($\bar{X}_{\text{Lisans}}=5,42$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, eğitim düzeylerine bağlı olarak medya paylaşımı düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,43$; $p=0,007$]. Yüksek lisans veya doktora mezunu yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Lisansüstü}}=3,64$) medya paylaşımı düzeyleri, lisans mezunu yöneticilerden ($\bar{X}_{\text{Lisans}}=2,37$) daha yüksektir.

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanma Düzeyleri

Yöneticilerin, eğitim düzeylerine bağlı olarak kısa mesaj kullanma düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,47$; $p=0,007$]. Yüksek lisans veya doktora mezunu yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Lisansüstü}}=6,64$) kısa mesaj kullanma düzeyleri, lisans mezunu yöneticilerden ($\bar{X}_{\text{Lisans}}=5,37$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, eğitim düzeylerine bağlı olarak çevrimiçi arkadaşlık düzeyleri arasında, anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,71$; $p=0,002$]. Yüksek lisans veya doktora mezunu yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Lisansüstü}}=1,85$) çevrimiçi arkadaşlık düzeyleri, lisans mezunu yöneticilerden ($\bar{X}_{\text{Lisans}}=0,87$) daha yüksektir.

Tablo 7. Yöneticilerin Medya ve Teknoloji Kullanma Puanlarının Bilişim Teknolojileri ile İlgili Hizmet İçi Eğitim Almaya Göre Karşılaştırılması

Boyut	Hizmet İçi Eğitim	Betimsel İst.			t-test		
		n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Akıllı telefon kullanma	Evet	39	6,96	1,58	2,44	3	0,008**
	Hayır	55	5,91	1,88			
Genel sosyal ağ kullanma	Evet	39	4,55	2,34	0,33	3	0,734
	Hayır	55	4,69	2,17			
İnternette araştırma yapma	Evet	39	6,12	2,30	2,28	3	0,017*
	Hayır	55	5,10	2,76			
E-Posta kullanma	Evet	39	6,35	2,11	2,19	3	0,019*
	Hayır	55	5,39	2,02			
Medya paylaşımı	Evet	39	3,06	2,36	0,14	3	0,877
	Hayır	55	2,98	2,62			
Kısa mesaj (SMS) kullanma	Evet	39	6,19	1,80	1,12	3	0,262
	Hayır	55	5,76	2,23			
Video oyunu oynama	Evet	39	2,40	2,60	0,08	3	0,928
	Hayır	55	2,45	2,88			
Telefon görüşmesi yapma	Evet	39	7,44	1,66	1,56	3	0,118
	Hayır	55	6,90	1,93			
Televizyon izleme	Evet	39	3,62	1,90	0,41	3	0,675
	Hayır	55	3,79	2,29			
Çevrimiçi arkadaşlık	Evet	39	1,00	1,38	0,17	3	0,858
	Hayır	55	1,05	1,54			
Sosyal ağ arkadaşlığı	Evet	39	4,76	2,45	2,53	3	0,005**
	Hayır	55	3,67	2,37			

* $p<.05$, ** $p<.01$

Tablo 7'ye göre Bilişim Teknolojileri (BT) ile ilgili hizmet içi eğitim almak, Akıllı telefon kullanma, İnternette araştırma yapma, E-Posta kullanma, Sosyal ağ arkadaşlığı ve Teknolojiye yönelik olumlu tutum alt boyutları açısından anlamlı bir fark oluşmasına olmaktadır. Buna göre; yöneticilerin, BT ile ilgili hizmet içi eğitim almalarına bağlı olarak akıllı telefon kullanma düzeyleri arasında, eğitim alanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,44$; $p=0,008$]. BT ile ilgili hizmet içi eğitim alan yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Evet}}=6,96$) Akıllı

telefon kullanma düzeyleri, BT ile ilgili hizmet içi eğitim almayan yöneticilerden ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=5,91$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, BT ile ilgili hizmet içi eğitim almalarına bağlı olarak internette araştırma yapma düzeyleri arasında eğitim alanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,28$; $p=0,017$]. BT ile ilgili hizmet içi eğitim alan yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Evet}}=5,12$) internette araştırma yapma düzeyleri, BT ile ilgili hizmet içi eğitim almayan yöneticilerden ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=5,10$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, BT ile ilgili hizmet içi eğitim almalarına bağlı olarak E-Posta kullanma düzeyleri arasında eğitim alanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,19$; $p=0,019$]. BT ile ilgili hizmet içi eğitim alan yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Evet}}=6,35$) E-Posta kullanma düzeyleri, BT ile ilgili hizmet içi eğitim almayan yöneticilerden ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=5,39$) daha yüksektir.

Yöneticilerin, BT ile ilgili hizmet içi eğitim almalarına bağlı olarak sosyal ağ arkadaşlığı düzeyleri arasında eğitim alanlar lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir [$t_{(113)}=2,53$; $p=0,005$]. BT ile ilgili hizmet içi eğitim alan yöneticilerin ($\bar{X}_{\text{Evet}}=4,76$) sosyal ağ arkadaşlığı düzeyleri, BT ile ilgili hizmet içi eğitim almayan yöneticilerden ($\bar{X}_{\text{Hayır}}=3,67$) daha yüksektir.

Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Sonuç ve Tartışma

Araştırmada, okul yöneticilerinin en çok telefon konuşması yaptıkları, bunu akıllı telefon ve kısa mesaj kullanımının izlediği tespit edilirken; okul yöneticilerinin en az kullandıkları teknolojinin ise sırasıyla, video oyunu oynama, medya paylaşımı yapma ve televizyon izleme olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca araştırmada okul yöneticilerinin çevrimiçi arkadaşlık için çok düşük düzeyde teknolojiyi kullandıkları, sosyal ağ arkadaşlığının ise orta düzeylerde olduğu görülmektedir. Okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeyleri ile akıllı telefon kullanma, genel sosyal ağ kullanma, internette araştırma yapma, e-posta kullanma, sosyal ağ arkadaşlığı arasında pozitif yönlü “güçlü” bir ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Araştırma sonuçları, okul yöneticilerinin telefonda konuşma, akıllı telefon kullanma, kısa mesaj atma, genel sosyal ağ kullanma, internette araştırma yapma, e-posta kullanma amacıyla teknolojiyi sıklıkla kullandıkları söylenebilir. Bu durum, okul yöneticilerinin medyayı ve teknolojiyi daha çok resmi amaçlı iletişim aracı olarak kullandıklarını, ancak sınırlı da olsa sosyal medyanın bazı özelliklerinden de yararlandıklarını göstermektedir. Uygun (2023) tarafından yapılan ve araştırma bulgularımızı destekleyen çalışmada da okul yöneticilerinin medya ve teknolojiyi görev yoğunluklu olarak resmi amaçla kullandıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, cinsiyet değişkeni ile ölçeğin alt boyutlarından akıllı telefon kullanma, genel sosyal ağ kullanma, internette araştırma yapma, e-posta kullanma, medya paylaşımı, video oyunu oynama, telefon görüşmesi yapma, çevrimiçi arkadaşlık yapma boyutları arasında kadın yöneticiler lehine anlamlı bir farklılık olduğu tespit edilmiştir. Çevrimiçi arkadaşlık boyutunda görülen anlamlı farklılık ise erkek okul yöneticilerinin lehinedir. Okul yöneticilerinin ölçeğin diğer alt boyutlarına yönelik algılarında cinsiyet açısından bir farklılık oluşmadığı görülmektedir. Gürsel (2020) tarafından yapılan ve okul müdürlerinin medya ve teknoloji kullanma düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasındaki ilişkiye yönelik benzer sonuçları içeren çalışma da araştırma sonuçlarımızı desteklemektedir. Erbakırcı (2008) tarafından yapılan

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanma Düzeyleri

araştırmada, teknolojiyi içselleştirme boyutunda erkek okul yöneticileri lehine anlamlı farklılıklar olduğu tespit edilmiştir.

Araştırmada, mesleki kıdem değişkeni ile ölçeğin alt boyutlarında akıllı telefon kullanma, genel sosyal ağ kullanma, internette araştırma yapma, medya paylaşımı ve sosyal ağ arkadaşlığı boyutları arasında anlamlı bir fark bulunduğu tespit edilmiştir. Tespit edilen fark, mesleki kıdemi az olan okul yöneticileri lehindir. Bu durum, düşük olan kıdemin teknolojiye daha fazla yatkın olmasıyla ve teknolojiyi daha kolay öğrenebilmeyi ve kullanabilmeyi sağlamasıyla açıklanabilir. Gürsel (2020) tarafından yapılan çalışmada da okul müdürlerinin medya ve teknoloji kullanma düzeyleri ile akıllı telefon kullanma, internette araştırma yapma, e-posta kullanma, kısa mesaj kullanma değişkenleri arasında 1-5 yıl kıdemi olan okul yöneticileri lehine anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir. Menteşe (2013) ve Öztürk (2021) tarafından yapılan araştırmalarda da hizmet yılı az olan öğretmenlerin teknolojiyi kullanma konusunda hizmet yılı fazla olan öğretmenlere oranla daha yeterli oldukları tespit edilmiştir.

Araştırmada, eğitim durumu değişkeni ile ölçeğin alt boyutlarından akıllı telefon kullanma, e-posta kullanma, medya paylaşımı, kısa mesaj kullanma ve çevrimiçi arkadaşlık alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu sonucuna ulaşılmıştır. Oluşan farklılık lisansüstü eğitim (yüksek lisans ve doktora) alan okul yöneticilerinin lehindedir. Başka bir deyişle, lisansüstü eğitim alan okul yöneticilerinin lisans eğitimi almış yöneticilerden daha fazla teknolojiyle iç içe oldukları söylenebilir. Burada eğitimin, teknolojiyi benimseme ve kullanma konusunda önemli bir hızlandırıcı görevi gördüğü de söylenebilir. Yılmaz (2016) tarafından yapılan çalışmada, lisansüstü eğitim almış öğretmenlerin teknoloji yeterliklerinin önlisans eğitimi almış öğretmenlerden daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Gencay (2018) tarafından yapılan çalışmada, araştırma sonuçlarımızı destekler nitelikte genel teknoloji liderliği algısında eğitim durumu değişkeninin etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmada, okul türü değişkeni ile ölçeğin kısa mesaj kullanma alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık olduğu belirlenmiştir. Başka bir deyişle ilköğretim okulunda görev yapan okul yöneticilerinin kısa mesaj (SMS) kullanma düzeyleri diğer okullarda görev yapan okul yöneticilerinden daha yüksektir. Çağtaş (2019) tarafından yapılan çalışmada da ilköğretim yöneticilerinin bilişim teknolojileri yeterliklerinin diğer okul yöneticilerinden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Gürsel (2020) tarafından yapılan çalışmada ise okul türü değişkeni ile ölçeğin alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Ergiş (2005) ise yaptığı çalışmada, ortaöğretimde görev yapan okul yöneticilerinin, teknolojiye ilişkin ana kavramları anlama, bilgisayar donanımlarını ve program yazılımlarını kullanma yeterliklerinin ilköğretim okulu yöneticilerine göre daha fazla olduğunu ortaya koymuştur. Okul türleri arasındaki bu farklılık, Bakanlık tarafından okullara teknolojinin entegre edilmesi tarihi ve önceliğiyle açıklanabilir. Ayrıca ilköğretim okulu müdürlerinin bireysel olarak teknolojiye daha yatkın olmalarının da bu sonuçta rol oynadığı söylenebilir.

Araştırmada, bilişim teknolojileri (BT) hakkında hizmet içi eğitim alma değişkeni ile ölçeğin alt boyutlarından akıllı telefon kullanma, internette araştırma yapma, e-posta kullanma ve sosyal ağ arkadaşlığı alt boyutları arasında anlamlı bir farklılık bulunduğu belirlenmiştir. Ulaşılan bu sonuçlar, okul yöneticilerine yönelik yapılan teknoloji içerikli hizmet içi eğitim çalışmalarının, yöneticilerin medya ve teknoloji kullanmaya ilişkin bilgilerini ve bilgi düzeylerini olumlu yönde etkilediğini göstermektedir. Medya ve teknoloji konusunda amaca yönelik ve uygulamaya dönük hizmet içi eğitim çalışmalarının eğitici, bilgilendirici ve güncelleyici etkisinin olduğu anlaşılmaktadır. Yıldız, Tüysüz ve Öztürk (2021) tarafından

Mehmet İzci-Cihan Çuçi-Hacı İsmail Kapan-Zeynep Atay

yapılan çalışmada bilişim teknolojileri hakkında hizmet içi eğitim alma ile okul yöneticilerinin teknoloji kullanımına ilişkin tutumları ve algıları arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Eren-Şişman (2010) yaptığı çalışmada, bilişim teknolojilerinin kullanımı ile ilgili hizmet içi eğitime katılan okul müdürlerinin teknoloji kullanımı konusunda daha özgüvenli oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Öneriler

1. Okul yöneticilerinin medyayı ve teknolojiyi eğitimde aktif kullanabilmelerini sağlamaya dönük uygulama ağırlıklı etkili hizmet içi eğitimler düzenlenmelidir.
2. Okul yöneticisi adayı olan öğretmenlere lisans eğitimi sırasında (hizmet öncesi) medyanın ve eğitim teknolojilerinin etkili kullanımı konusunda sonuç alıcı eğitimler verilmelidir.
3. Okul yöneticileri, eğitimde sosyal medyanın kullanılması hususlarında bilgilendirilmeli, sosyal medya ortamlarına ve araçlarına ilişkin var olan olumsuz algıları pozitif yönde şekillendirilmelidir.
4. Okul yöneticileri, teknolojiye ilişkin gelişme ve değişimleri sürekli izleyerek çalışanlarını da bu yönde harekete geçirmelidir.
5. Eğitim düzeyinin yükselmesi okul yöneticilerinin medya ve teknoloji kullanma düzeylerini yükselttiğinden, bütün okul yöneticilerinin lisansüstü eğitim almaları sağlanmalıdır.
6. Bakanlık tarafından sağlanacak destekle, okul yöneticilerinin teknolojiye ilişkin olumsuz tutumları yok edilmeli, teknolojiyi kullanabileceklerine ilişkin özgüvenleri geliştirilmeli ve teknolojinin maliyetine ilişkin kaygıları giderilmelidir.
7. Araştırmacılar tarafından, okul yöneticilerinin teknoloji yeterlikleri ile okullara yapılan teknoloji yatırımları arasındaki ilişkiyi ortaya koyacak çalışmalar yapmaları alana katkı sağlayabilir.

Kaynakça

- Ağaoğlu, E. (2008). *Sınıf yönetimi*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Aktaş, N. (2016). *Ortaöğretim kurumları okul yöneticilerinin teknoloji liderlik rollerinin incelenmesi*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul
- Akyüz, M. (2018). *Türk eğitim tarihi M.Ö. 1000 - M.S.2018*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Alpar, D., Batdal, G. ve Avcı, Y. (2007). Öğrenci merkezli eğitimde eğitim teknolojileri uygulamaları. *Hasan Ali Yücel Eğitim Fakültesi Dergisi*, 7(1), 19-31
- Baltacı, A. (2018). Araştırmalarda örnekleme yöntemleri ve örnek hacmi sorunsalı üzerine kavramsal bir inceleme. *Bitlis Eren Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 7(1), 231-274.
- Banoğlu, K. (2011). Okul müdürlerinin teknoloji liderliği yeterlikleri ve teknoloji koordinatörlüğü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 11(1), 199-213.

Okul Yöneticilerinin Medya ve Teknoloji Kullanma Düzeyleri

- Bayrak, E. (2019). Eğitim yöneticilerinin seçimi ve yetiştirilmesi sürecinin incelenmesi. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 8(1), 568-586.
- Brett, J. (2019). *Evolving digital leadership: How to be a digital leader in tomorrow's disruptive World*. New South Wales: Apress.
- Çağtaş, Ö. (2019). *Okul yöneticilerinin bilgi teknolojileri kullanım öz yeterliliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Çalışkan, M. ve Mencik, Y. (2015). Değişen dünyanın yeni yüzü: Sosyal medya. *Akademik Bakış Dergisi*, 50, 254-277.
- Ellul, J. (2003). *Teknoloji toplumu*. M. Ceylan (Çev.). İstanbul: Bakış Kitaplığı.
- Erbakırcı, A. M. (2008). *Ankara ili ortaöğretim okul yöneticilerinin teknolojiye karşı tutumları ve yönetim bilişim sistemini kullanma durumları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi, Ankara
- Eren-Şişman, E. (2010). *İlköğretim okul müdürlerinin eğitim teknolojilerini sağlama ve kullanmada gösterdikleri liderlik davranışları*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi, Eskişehir
- Ergişi, K. (2005). *Bilgi teknolojilerinin okulda etkin kullanımı ile ilgili okul yöneticilerinin teknolojik yeterliklerinin belirlenmesi (Kırıkkale ili örneği)*. Yayınlanmış Yüksek Lisans Tezi, Kırıkkale Üniversitesi, Kırıkkale
- Foucault, M. (2020). *Society must be defended*. New York: Picador Publication
- Gencay, A. (2018). *İlkokul ve ortaokul yöneticilerinin teknoloji liderliğine ilişkin yeterlikleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul
- Günbayı, İ. ve Cantürk, G. (2011). Bilgisayar teknolojisinin okul yönetiminde kullanımında okul yöneticilerinin bilgisayar teknolojisine karşı tutumları. *Ordu Üniversitesi Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(3), 47-70.
- Gürsel, R.S. (2020). *Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişki*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, İstanbul.
- Gürsel, R.S. ve Yıldız, K. (2020). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlilikleri ile medya ve teknoloji kullanımı ve tutumları arasındaki ilişki. *International Social Sciences Studies Journal*, 6(69), 3871-3884
- Hacıfazlıoğlu, Ö., Karadeniz, Ş. ve Dalgıç, G. (2011). Eğitim yöneticileri teknoloji liderliği özyeterlik ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 17(2), 145-166.
- Karasar, N. (2017). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler ve teknikler*. Ankara: Nobel Akademi Yayıncılık
- Marx, K. (2011). *Das kapital*. London: Createspace Independent Publishing

Mehmet İzci-Cihan Çuçi-Hacı İsmail Kapan-Zeynep Atay

- MEB, (2013). *İlköğretim teknoloji ve tasarım dersi öğretim programı ve kılavuzu (6, 7 ve 8. Sınıflar)*. Ankara: Devlet Kitapları Müdürlüğü Basımevi.
- Menteşe, M. (2013). *Sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımına ilişkin okul yöneticilerinin ve öğretmenlerin görüşleri*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara
- Özgür, H. (2016). Adapting the media and technology usage and attitudes scale to Turkish. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 16, 1711-1735
- Öztürk, D. (2021). *Lise yöneticilerinin teknolojik liderlik öz yeterliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Uludağ Üniversitesi, Bursa.
- Paşaoğlu, D. (2013). *Yönetim ve organizasyon*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını.
- Taş, H. & Kiroğlu, K. (2018). Assessment of the 2017 primary school social studies curriculum according to teachers' views. *Elementary Education Online*, 17(2), 697-716
- Taş, H. & Minaz, M. B. (2021). Knowledge levels of teachers with refugee student(s) in their class related to classroom management. *SAGE Open*, 11(4), 1-12. doi:10.1177/21582440211061369
- Turan, S. (2002). Teknolojinin okul yönetiminde etkin kullanımında eğitim yöneticisinin rolü. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi* 8(30): 271-281.
- Ulukaya, F., Yıldırım, N. ve Özeke, V. (2017). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği özyeterlikleri ile eğitim öğretim işlerini gerçekleştirme düzeylerine ilişkin algıları. *Journal of Computer and Education Research*, 5(10), 125-149.
- Uygun, P. (2023). *Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlik algıları ile medya ve teknoloji kullanımı tutumları üzerine ilişkisel bir araştırma*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Maltepe Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Yengin, D. (2015). *Yeni medya ve dokunmatik toplum*. İstanbul: Derin Yayınları.
- Yıldız, B. B., Tüysüz, H. ve Öztürk, M. (2021). Okul yöneticilerinin teknoloji liderliği yeterlik algıları ile yenilik yönetimi yeterlikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Turkish Studies*, 16(3), 1087-1108. Doi: 10.7827/TurkishStudies.50790
- Yılmaz, H. (2011). *Güçlendirici liderlik*. İstanbul: Beta Basım Yayın.

Etik Beyan ve Kurul Onayı

Bu çalışmada bilimsel etik ilkelere uyulmuş ve bu amaçla yazarlar tarafından 21.06.2023 tarihli Etik Beyan Formu imzalanmıştır.